

महाविद्यालयीन विद्यार्थिनींमधील एचआयव्ही/एड्स

जागरूकता : एक अध्ययन

प्रा. प्राची भांबुरकर

सहायक प्राध्यापक, गृह अर्थशास्त्र विभाग
मातोश्री विमलाबाई देशमुख महाविद्यालय अमरावती

सारांश –

जगभर 21 व्या शतकात एड्स हा रोग टिकून राहण्याची अधिक शक्यता आहे. हे एका गूढ आजारापासून जागतिक महामारीत विकसित झाले आहे ज्याने 20 वर्षांपेक्षा कमी कालावधीत लाखो लोकांना संक्रमित केले आहे. प्रस्तुत शोधनिबंधामध्ये अमरावती जिल्ह्यातील अमरावती, दर्यापूर, भातकुली, चांदूर रेल्वे आणि मोर्शी ह्या 8 तालुक्यातील प्रत्येकी 50 प्रमाणे एकूण 400 महाविद्यालयीन विद्यार्थिनींकडून पुढील विविध संशोधन चलांची माहिती घेण्यात आली. ह्यामध्ये एचआयव्ही/एड्स बदल माहितीचे स्रोत, एचआयव्ही/एड्सची कारणे, एचआयव्ही संसर्गाचे संक्रमणाची कारणे तसेच एचआयव्ही/एड्सचा विषाणू आढळण्याची कारणे अभ्यासली आहेत.

मुख्य शब्द : एचआयव्ही/एड्स, एचआयव्ही/एड्स जागरूकता

प्रास्ताविक :

जगभर 21 व्या शतकात एड्स हा रोग टिकून राहण्याची अधिक शक्यता आहे. हे एका गूढ आजारापासून जागतिक महामारीत विकसित झाले आहे ज्याने 20 वर्षांपेक्षा कमी कालावधीत लाखो लोकांना संक्रमित केले आहे. अलिकडच्या वर्षात प्रभावी उपचार आणि प्रतिबंध कार्यक्रमांमध्ये वाढीव प्रवेशासह एड्सच्या साथीच्या समस्येचे निराकरण करण्याच्या जागतिक प्रयत्नांमध्ये आशादायक विकास दिसून आला आहे. NACP(National AIDS Control Programme) फेज III च्या कार्यक्रमांतर्गत NACO(National AIDS Control Organization) विद्यार्थी युवकांमध्ये जागरूकता पातळी वाढवण्यासाठी आणि सुरक्षित आणि जबाबदार जीवनशैली विकसित करण्यावर लक्ष केंद्रित करते. दृष्टिकोनात एकसमानता आणण्यासाठी, "लर्निंग फॉर लाईफ" नावाचे प्रशिक्षण मॉड्यूल तयार केले गेले आहे आणि सर्व राज्यांमध्ये वितरित केले गेले आहे. शालेय एड्स शिक्षण हे NACP च्या महत्वाच्या उपक्रमांपैकी एक आहे जे विद्यार्थी तरुणांना जागरूकता पातळी वाढवण्यासाठी आणि सुरक्षित आणि जबाबदार जीवनशैली विकसित करण्यासाठी केंद्रित करते. माध्यमिक आणि उच्च माध्यमिक शाळांच्या विद्यार्थ्यांमध्ये जागृती आणण्यासाठी 'राज्य एड्स नियंत्रण संस्था' महत्वपूर्ण कार्य करते. महाविद्यालये आणि विद्यापीठे "द युनिव्हर्सिटी टॉक्स एड्स प्रकल्प" आणि क्रीडा आणि युवा व्यवहार विभागाच्या सहकार्याने कार्यान्वित 'रेड रिबन क्लब' अंतर्गत समाविष्ट आहेत.

लैंगिक संपर्कादरम्यान लैंगिक संक्रमित संसर्ग (STIs) एका व्यक्तीपासून दुसऱ्या व्यक्तीमध्ये पसरतात. पुरुषांपेक्षा तरुण स्त्रियांना एसटीआय होण्याची अधिक शक्यता असते कारण तरुण स्त्रियांमध्ये योनिमार्गातील श्लेष्मल त्वचा आणि गर्भाशयाच्या ग्रीवेच्या ऊती अपरिपक्व असतात ज्यामुळे त्यांना वृद्ध स्त्रियांपेक्षा STIs चा धोका जास्त असतो. एचआयव्ही आणि एसटीआयसाठी प्रतिबंधात्मक धोरणे समान आहेत आणि त्यांना एकात्मिक समुपदेशन आणि चाचणी केंद्रातून प्रतिबंध आणि चाचणीसाठी शिक्षित आणि समुपदेशन केले पाहिजे. लैंगिक संबंधातून पसरणारे रोग (STDs) एचआयव्ही प्रसारित होण्याची शक्यता वाढवत आहेत तसेच तीव्र खालच्या ओटीपोटात दुखणे, स्त्राव, वंध्यत्व, जीवघेणा एक्टोपिक गर्भधारणा यांसारख्या दाहक रोगांवर परिणाम होतो. वर्ल्ड हेल्थ ऑर्गनायझेशन (WHO) च्या अंदाजानुसार बरा होण्यायोग्य लैंगिक संक्रमित संसर्ग (STIs) च्या 340 दशलक्ष नवीन प्रकरणांपैकी किमान एक तृतीयांश दरवर्षी 25 वर्षांपेक्षा कमी वयाच्या लोकांमध्ये आढळतात. असा अंदाज आहे की 2001 च्या शेवटी, अंदाजे जगभरात 40 दशलक्ष लोक HIV/AIDS सह जगत होते, त्यापैकी एकूण 6.4 दशलक्ष लोक आशियाई प्रदेशातील होते. एचआयव्ही/एड्सच्या साथीचा विशेष भार तरुणांना सहन करावा लागतो. अनियोजित गर्भधारणा, लैंगिक संक्रमित रोग आणि एचआयव्ही/एड्ससाठी किशोरवयीन मुले प्रौढांपेक्षा अधिक असुरक्षित असतात. किशोरवयीन मुलांमध्ये एचआयव्ही/एड्ससह, विशेषतः त्यांच्या पुरुष सहकाऱ्यांपेक्षा इतरांशी विषमलिंगी संभोगामुळे STD होण्याची अधिक शक्यता असते. ही वाढलेली असुरक्षितता त्यांच्या नियंत्रणाबाहेरील वस्तुस्थितीला कारणीभूत आहे जसे की लैंगिक हिंसा आणि शोषण, लवकर लैंगिक आरंभ आणि सुरक्षित सेक्ससाठी वाटाघाटी करण्यास असमर्थता. मजबूत भेदभाव, शिक्षणाचा अभाव, शक्तीचा अभाव, गर्भनिरोधकांचा अभाव आणि पुनरुत्पादक आरोग्य समस्यांमुळे हे आणखी बळकट झाले. त्यामुळे, किशोरवयीन मुलांसाठी लैंगिक संक्रमित रोग, एचआयव्ही आणि अवांछित गर्भधारणेपासून स्वतःचे संरक्षण करणे जवळजवळ अशक्य आहे. दुसरीकडे, तरुणांना लैंगिक आजारांबद्दल माहिती नाही आणि विविध रोगांबद्दल त्यांचे ज्ञान फारच कमी आहे.

संशोधनाची उद्दिष्टे :

प्रस्तुत संशोधनाची उद्दिष्टे पुढीलप्रमाणे निश्चित केली आहेत.

- 1) एचआयव्ही/एड्स जागरूकता कार्यक्रमाची पार्श्वभूमी अभ्यासणे.
- 2) संशोधनपूर्व आढाव्याद्वारे महाविद्यालयीन विद्यार्थिनींमधील एचआयव्ही/एड्स बाबत जागरूकता अभ्यासणे.
- 3) अमरावती जिल्ह्यातील महाविद्यालयीन विद्यार्थिनींमधील एचआयव्ही/एड्स बाबत जागरूकता अभ्यासणे.

संशोधन पद्धती व तथ्य संकलन :

प्रस्तुत शोधनिबंध लेखन करताना वर्णनात्मक पद्धतीने लिखाण केले आहे. तसेच अमरावती जिल्ह्यातील अमरावती, दर्यापूर, भातकुली, चांदूर रेल्वे आणि मोर्शी ह्या 8 तालुक्याची अभ्यासासाठी निवड केली आहे. ह्या प्रत्येक तालुक्यामध्ये 50 हयाप्रमाणे एकूण 400 महाविद्यालयीन विद्यार्थिनींची सहेतुक नमूना म्हणून निवड केली आहे. सदर अभ्यासासाठी प्राथमिक तथ्य संकलन हे नमूना म्हणून निवडलेल्या महाविद्यालयीन विद्यार्थिनींकडून माहिती गोळा केली आहे. तद्वतच द्वितीयक माहिती ही एचआयव्ही/एड्स वरील पुस्तके, संकेतस्थळावरील माहिती तसेच संबंधित विषयावरील अहवाल इत्यादि माहितीचा उपयोग केला आहे. प्राप्त माहितीचे विश्लेषण व अर्थनिर्वचन करण्यासाठी सारणीयन, वर्गीकरण तसेच सांख्यिकीय विश्लेषण करून निष्कर्ष काढण्यात आले आहेत.

प्रस्तुत अभ्यासामध्ये अमरावती जिल्ह्यातील अमरावती, दर्यापूर, भातकुली, चांदूर रेल्वे आणि मोर्शी ह्या 8 तालुक्यातील प्रत्येकी 50 प्रमाणे एकूण 400 महाविद्यालयीन विद्यार्थिनींकडून पुढील विविध संशोधन चलांची माहिती घेण्यात आली.

- 1) एचआयव्ही/एड्स बदल माहितीचे स्रोत
- 2) एचआयव्ही/एड्सची कारणे
- 3) एचआयव्ही संसर्गाचे संक्रमणाची कारणे
- 4) एचआयव्ही/एड्सचा विषाणू कोठे आढळतो

1) एचआयव्ही/एड्स बदल माहितीचे स्रोत :

जगभरातील लाखो पौगंडावस्थेतील लोकांचे जीवन धोक्यात आहे कारण त्यांच्याकडे किशोरावस्थेत लैंगिक विकासासाठी, कौशल्ये, आरोग्य सेवा आणि आवश्यक माहिती नाही. सर्वेक्षणात समोर आले आहे की, जरी तरुण लोकांचे लक्षणीय प्रमाण एचआयव्ही/एड्सबद्दल जागरूक असले तरी प्रतिबंधात्मक पद्धतीबद्दल त्यांचे ज्ञान कमी होते. केवळ निम्न्या प्रतिसादकर्त्यांना एचआयव्हीचा प्रसार रोखण्याच्या दोन महत्त्वाच्या पद्धतींची माहिती होती. प्रतिसादकर्त्यांनी एचआयव्ही प्रसाराच्या पद्धतीबद्दलही गैरसमज निर्माण केले. एका अभ्यासानुसार केवळ 30% लोकांना खात्री होती की डायस चावतात किंवा संक्रमित व्यक्तीबरोबर जेवण केल्यामुळे एड्स होतो. व्यक्ती एचआयव्ही/एड्स प्रसारित करू शकत नाही आणि लक्षणे नसलेल्या कालावधीत देखील एचआयव्ही संक्रमित होऊ शकतो. माहितीच्या सर्वेक्षणात असे दिसून आले आहे की बहुतेक तरुणांनी मास मीडियावरून एचआयव्ही/एड्स/एसटीआयची माहिती मिळवली आहे. दूरदर्शन, रेडिओ आणि वर्तमानपत्रे हे माहितीचे सर्वात सामान्य स्रोत म्हणून उद्भूत केले गेले. माहिती मिळवण्यासाठी परस्पर संवाद हा माहितीचा सर्वात कमी स्रोत होता.¹

अभ्यासासाठी प्राथमिक तथ्य संकलन हे नमूना म्हणून निवडलेल्या महाविद्यालयीन विद्यार्थिनींकडून माहिती गोळा केली आहे. अभ्यासामध्ये एचआयव्ही/एड्स बदल माहिती सर्वेक्षित उत्तरदात्यांकडून एड्सच्या ज्ञानाबाबत माहिती गोळा केली होती. प्राप्त माहितीचे वर्गीकरण पुढील सारणीमध्ये केले आहे.

सारणी क्र. 1

एचआयव्ही/एड्स बदल माहितीचे स्रोत

अनु. क्र.	एचआयव्ही/एड्स बदल माहिती	वारंवारता	प्रमाण
1	विविध माध्यमे (वर्तमानपत्र, टीव्ही, मासिके, समाज माध्यमे इ.)	201	50.25 %
2	पालक वर्ग	64	16.00 %
3	मित्र मंडळी	135	33.75 %
	एकूण	400	100

स्रोत : मुलाखत अनुसूचीद्वारे प्राप्त माहितीवरून

अमरावती जिल्ह्यातील सर्वेक्षित एकूण 400 उत्तरदात्यांपैकी 50.25% बहुतेकांनी त्यांना वर्तमानपत्र, टीव्ही, मासिके तसेच समाजमाध्यमे ह्यासारख्या विविध माध्यमांद्वारे माहिती प्राप्त होते असे मत व्यक्त केले, तर 24.7 % प्रतिसादकर्त्यांनी सांगितले की त्यांना त्यांच्या मित्रांकडून माहिती मिळाली. 16.00% प्रतिसादकर्ते असे होते ज्यांना त्यांच्या पालकांकडून HIV/AIDS बदल माहिती मिळाली.

2) एचआयव्ही/एड्सची कारणे

लैंगिक संक्रमित संसर्ग (STIs) बदल जागरूकता देखील कालांतराने झपाट्याने वाढली. वर्गापूर्वी, अक्षरशः 10-14 वर्षांच्या मुलांपैकी कोणीही आणि 15-19 वर्षांच्या वयोगटातील केवळ सात टक्के लोकांनी लैंगिक संक्रमित संसर्ग (STIs) ऐकले नव्हते. तिसऱ्या टप्प्यातील अभ्यासात असे दिसून आले आहे की बहुसंख्य किशोरवयीन मुली (96%) STI बदल जागरूक आहेत आणि 99% किमान एक लक्षण दर्शवू शकतात. त्याचप्रमाणे, हस्तक्षेपापूर्वी एचआयव्ही/एड्सबद्दलचे ज्ञान जवळजवळ अस्तित्वात नव्हते. या किशोरवयीन मुलींपैकी दहापैकी फक्त एका मुलीने एड्सबद्दल ऐकले होते, जरी 15-19 वर्षांचे प्रमाण जास्त आहे. तरुण गटातील लोकांपेक्षा वृद्धांना या आजाराची अधिक माहिती होती. तरीही 28 टक्के लोकांना वाटले की एड्स बरा होऊ शकतो. वर्गात सहभागी झालेल्या मुलींमध्ये जवळजवळ कोणतीही जागरूकता वाढली नाही ते सार्वत्रिक जागरूकता वाढली. एका अभ्यासानुसार फक्त 10 टक्के मुलींनी HIV/AIDS बदल ऐकले होते. सर्वेक्षणानुसार, प्रमाण वाढून 67 टक्के झाले आणि टप्पा III सर्वेक्षणानुसार, प्रमाण वाढून 99 टक्के झाले. याव्यतिरिक्त, शेवटच्या सर्वेक्षणानुसार, जवळजवळ 100 टक्के मुलींना एड्सचा प्रसार कसा होतो आणि तो असाध्य आहे हे माहित होते. तिसऱ्या टप्प्यात, बहुसंख्य किशोरवयीन मुलींनी (70%) नमूद केले होते की 'सुरक्षित लैंगिक पद्धतींचा सराव करणे' हा एचआयव्ही/एड्स रोखण्याचा एक मार्ग आहे. त्याचप्रमाणे तीन-पंचमांश पेक्षा जास्त किशोरवयीन मुलींनी नमूद केले होते की पती-पत्नीमधील लैंगिक संबंध आणि 'सेक्सपासून दूर राहणे' हे एचआयव्ही/एड्स रोखण्याचे दोन सर्वोत्तम मार्ग आहेत. 55 टक्के विशेषतः प्रतिबंधाची पद्धत म्हणून कंडोमचा उल्लेख करतात.²

अभ्यासासाठी प्राथमिक तथ्य संकलन हे नमूना म्हणून निवडलेल्या महाविद्यालयीन विद्यार्थिनींकडून माहिती गोळा केली आहे. अभ्यासामध्ये एचआयव्ही/एड्स बदल माहिती सर्वेक्षित उत्तरदात्यांकडून एड्सच्या कारणे कोणती आहेत ह्याबाबत माहिती गोळा केली होती. प्राप्त माहितीचे वर्गीकरण पुढील सारणीमध्ये केले आहे.

सारणी क्र. 2

एचआयव्ही/एड्सची कारणे

अनु. क्र.	एचआयव्ही/एड्स कारणे	वारंवारता	प्रमाण
1	एचआयव्ही विषाणू	96	24.00 %
2	हिपॅटायटीस	71	17.75 %
3	गंभीर तीव्र श्वसन सिंड्रोम (SARS)	233	58.25 %
	एकूण	400	100.00

स्रोत : मुलाखत अनुसूचीद्वारे प्राप्त माहितीवरून

अमरावती जिल्ह्यातील सर्वेक्षित एचआयव्ही/एड्स संसर्गाच्या कारणांबद्दल एकूण 400 सर्वेक्षित किशोरवयीन मुलींकडून माहिती गोळा करण्यात आली. 58.25% मुलींनी SARS मुळे पसरतो असे सांगितले, तर 24 % ने विषाणूजन्य रोग असल्याचे सांगितले आणि 17.75% प्रतिसादकर्त्यांनी हिपॅटायटीसमुळे एचआयव्ही/एड्स रोग होतो असे सांगितले.

3) एचआयव्ही संसर्गाचे संक्रमणाची संक्रमणाची कारणे

जागतिक आरोग्य संघटनेचा (WHO) अंदाज आहे की बरा होण्यायोग्य लैंगिक संक्रमित संसर्गाच्या 333 दशलक्ष नवीन प्रकरणांपैकी किमान एक तृतीयांश (STI) दरवर्षी २५ वर्षांखालील लोकांमध्ये आढळतात. असा अंदाज आहे की 2001 च्या शेवटी, जगभरातील अंदाजे 40 दशलक्ष लोक एचआयव्ही/एड्ससह जगत होते, त्यापैकी एकूण 6.4 दशलक्ष लोक आशियाई प्रदेशातील होते.

¹ Adolescent Sexual and Reproductive Health & HIV/AIDS among Young People, Compendium of Institutions in India 2006, pg-24

² Gift for RH project, Aamaa Milan Kendra (AMK or Mothers' Club), Op.Cit. pg.22.

एचआयव्ही/एड्स साथीच्या आजारत तरुण लोकांचा विशेष भार असतो. अनियोजित गर्भधारणा, लैंगिक संक्रमित रोग आणि एचआयव्ही/एड्समुळे किशोरवयीन मुले प्रौढापेक्षा अधिक असुरक्षित असतात. किशोरवयीन मुलांमध्ये, मुलींना एचआयव्ही/एड्ससह एसटीडीचा धोका जास्त असतो, विशेषतः त्यांच्या पुरुष समकक्षपेक्षा इतरांशी विषमलिंगी संभोगामुळे. ही वाढलेली असुरक्षितता त्यांच्या नियंत्रणाबाहेरील वस्तुस्थितीला कारणभूत आहे जसे की लैंगिक हिंसा आणि शोषण, लवकर लैंगिक आरंभ आणि सुरक्षित सेक्ससाठी वाटाघाटी करण्यास असमर्थता. मजबूत भेदभाव, शिक्षणाचा अभाव, शक्तीचा अभाव, गर्भनिरोधकांचा अभाव आणि पुनरुत्पादक आरोग्य समस्यांमुळे हा आजार असून तीव्र झाला आहे. त्यामुळे, किशोरवयीन मुलांसाठी लैंगिक संक्रमित रोग, एचआयव्ही आणि अवांछित गर्भधारणेपासून स्वतःचे संरक्षण करणे जवळजवळ अशक्य आहे. दुसरीकडे, तरुणांना लैंगिक आजारांबद्दल माहिती नाही आणि विविध रोगांबद्दल त्यांची माहिती फारच कमी आहे.

प्रस्तुत संशोधनांमध्ये सर्वेक्षित महाविद्यालयीन मुलींकडून एचआयव्ही संसर्गाचे संक्रमणाची कारणे जाणून घेण्यात आली. प्राप्त माहितीचे वर्गीकरण पुढील सारणीमध्ये केले आहे.

सारणी क्र. 3

एचआयव्ही संसर्गाचे संक्रमणाची कारणे

अनु. क्र.	एचआयव्ही/एड्स संक्रमणाची कारणे	वारंवारता	प्रमाण
1	असुरक्षित लैंगिक संबंध	290	72.50 %
2	सिरिज	50	12.50 %
3	दोन्ही पण	60	15.00 %
	एकूण	400	100.00

स्रोत : मुलाखत अनुसूचीद्वारे प्राप्त माहितीवरून

अमरावती जिल्ह्यातील सर्वेक्षित एचआयव्ही संसर्गाचे संक्रमणाच्या कारणांबद्दल एकूण 400 सर्वेक्षित महाविद्यालयीन मुलींकडून माहिती गोळा करण्यात आली. बहुसंख्य 72.50 % प्रतिसादकर्त्यांनी माहिती दिली की, एचआयव्ही/एड्सचा प्रसार केवळ असुरक्षित लैंगिक संबंधाने होतो, 15 % प्रतिसादकर्त्यांनी सांगितले की असुरक्षित लैंगिक संबंध आणि हायपोडर्मिक सिरिजचा वापर एचआयव्हीसाठी झाल्यानंतर कोणत्याही निर्जंतुकीकरण प्रक्रियेसह इतर कोणत्याही व्यक्तीला होतो. एड्स बाधित रुग्ण हे एचआयव्ही / एड्सच्या संसर्गाचे सर्वात महत्वाचे माध्यम आहे आणि केवळ 12.50% प्रतिसादकर्त्यांनी सांगितले की एचआयव्ही / एड्स बाधित रुग्णावर वापरल्यानंतर त्याच सिरिजच्या वापरामुळे त्याचा प्रसार होतो.

4) एचआयव्ही/एड्सचा विषाणू कोठे आढळतो

एचआयव्ही/एड्सचा विषाणू रक्त, वीर्य आणि सेरोसोस्पाइनल फ्लुइड (CSF) मध्ये सर्वात जास्त प्रमाणात आढळला आहे. अश्रू, लाळ, आईचे दूध, लथवी आणि ग्रीवा आणि योनीतून साव मध्ये कमी सांद्रता आढळून आली आहे. 47 संशोधकांनी ज्या ठिकाणी एचआयव्ही/एड्सचे विषाणू आढळतात त्याबाबत माहिती गोळा केली होती.³

प्रस्तुत संशोधनांमध्ये सर्वेक्षित महाविद्यालयीन मुलींकडून एचआयव्ही संसर्गाचे संक्रमणाची कारणे जाणून घेण्यात आली. प्राप्त माहितीचे वर्गीकरण पुढील सारणीमध्ये केले आहे.

सारणी क्र. 4

एचआयव्ही/एड्सचा विषाणू कोठे आढळतो

अनु. क्र.	एचआयव्ही/एड्सचा विषाणू कोठे आढळतो	वारंवारता	प्रमाण
1	रक्त	280	70.00 %
2	वीर्य	20	5.00%
3	जीन्स (जनुकांमध्ये)	10	2.50 %
4	वरीलपैकी सर्व	90	22.50 %
	एकूण	400	100.00

स्रोत : मुलाखत अनुसूचीद्वारे प्राप्त माहितीवरून

अमरावती जिल्ह्यातील सर्वेक्षित एचआयव्ही संसर्गाचे संक्रमणाच्या कारणांबद्दल एकूण 400 सर्वेक्षित महाविद्यालयीन मुलींकडून माहिती गोळा करण्यात आली. एचआयव्ही/एड्सचे विषाणू कोठे आढळतो ह्याविषयी मुलींकडून माहिती गोळा करण्यात आली. बहुसंख्य 71.6% प्रतिसादकर्त्यांनी संकलित केलेल्या माहितीच्या आणि तथ्यांच्या आधारे रक्तामध्ये एचआयव्ही/एड्सचे विषाणू आढळते, तर 22.50% प्रतिसादकर्त्यांनी असे उतर दिले की ते सामान्यतः रक्त, वीर्य आणि जनुकांमध्ये विषाणूच्या स्वरूपात आढळतात. प्रतिसाद देणाऱ्या मुलींपैकी 5% वीर्य आणि 2.5% प्रतिसादकर्त्यांनी जनुकांमध्ये सांगितले. गोळा केलेल्या माहितीवरून हे स्पष्ट झाले आहे की बहुसंख्य किशोरवयीन मुलींना एचआयव्ही/एड्स विषाणूची ठिकाणे आणि कारणे याबद्दल अपुरे ज्ञान आहे.

निष्कर्ष :

- वर्ल्ड हेल्थ ऑर्गनायझेशन (WHO) च्या अंदाजानुसार बरा होण्यायोग्य लैंगिक संक्रमित संसर्ग (STIs) च्या 340 दशलक्ष नवीन प्रकरणांपैकी किमान एक तृतीयांश दरवर्षी 25 वर्षांपेक्षा कमी वयाच्या लोकांमध्ये आढळतात.
- 2001 च्या शेवटी, अंदाजे जगभरात 40 दशलक्ष लोक HIV/AIDS सह जगत होते, त्यापैकी एकूण 6.4 दशलक्ष लोक आशियाई प्रदेशातील होते.
- सर्वेक्षणात असे दिसून आले आहे की बहुतेक तरुणांनी मास मीडियावरून एचआयव्ही/एड्स/एसटीडीची माहिती मिळवली आहे. दूरदर्शन, रेडिओ आणि वर्तमानपत्रे हे माहितीचे सर्वात सामान्य स्रोत म्हणून उद्धृत केले गेले. माहिती मिळवण्यासाठी आंतरवैयक्तिक संवाद हा माहितीचा सर्वात कमी स्रोत होता.
- एका अभ्यासानुसार केवळ 30% लोकांना खात्री होती की डायस चावतात किंवा संक्रमित व्यक्तीबरोबर जेवण केल्यामुळे एड्स होतो.
- अमरावती जिल्ह्यातील सर्वेक्षित एकूण 400 उत्तरदात्यांपैकी 50.25% बहुतेकांनी त्यांना वर्तमानपत्र, टीव्ही, मासिके तसेच समाजमाध्यमे ह्यासारख्या विविध माध्यमांद्वारे माहिती प्राप्त होते असे मत व्यक्त केले.
- अमरावती जिल्ह्यातील सर्वेक्षित एकूण 400 उत्तरदात्यांपैकी 58.25% मुलींनी SARS मुळे एचआयव्ही/एड्स पसरतो असे सांगितले
- बहुसंख्य 72.50 % प्रतिसादकर्त्यांनी माहिती दिली की, एचआयव्ही/एड्सचा प्रसार केवळ असुरक्षित लैंगिक संबंधाने होतो,
- बहुसंख्य 71.6% प्रतिसादकर्त्यांनी संकलित केलेल्या माहितीच्या आणि तथ्यांच्या आधारे रक्तामध्ये एचआयव्ही/एड्सचे विषाणू आढळते.

संदर्भ :

³ Basvanthappa B T, Community Health Nursing, Jaypee Brothers, 1st edition, pg.50

- 1) Park K. Park's Textbook of Preventive and social medicine, Bhanot publishers, 19th edition, pg-285
- 2) Facilitator's Guide, HIV/AIDS and ART Training for nurses, NACO – INC pg-75, 76
- 3) United Nations Family Planning Assistance (UNFPA). Making 1 billion count. State of World Population 2003. Investing in Adolescents Health and Rights. 2003 pg-47, 48
- 4) World Health Organization. The Second Decade: Improving Adolescents and development Programmes WHO/FRH/ADH/98.18) Geneva Adolescent Health and Development Programme, WHO.1998. pg-44, 45
- 5) Gubhaju BB(2002). Adolescents Reproductive Health in Asia. Paper presented at IUSSP regional Population Conference, South- East Asia's Population in a changing Asian Context, Bangkok, Thailand., pg-72, 73
- 6) Park K. Park's Textbook of Preventive and social medicine, Bhanot publishers, 19th edition, pg-28
- 7) <https://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/hiv-aids/symptoms-causes/syc-20373524>
- 8) <https://www.cdc.gov/hiv/basics/whatishiv.html>

